

Nemoc jako duševně-duchovní úkol

Zúžení příčin vzniku chorob jen na hmotnou stránku je materialistická pověra vytvořená patologicky pyšnou až poranoidní medicínou posledních dvou století. Ta je nemocná a nedokáže samu sebe diagnostikovat. Od černošských kmenů, které vidí v nemoci působení zlého ducha, přes Indiány a různé orientální systémy až třeba po Paracelsa nalézáme souvislosti nemocí s duševnem. Podmíněnost choroby s morálním aspektem jedince nebo společnosti vidí i anthroposofie. Zabývá se duševně-duchovními souvislostmi, avšak s širšími, racionálně průhlednými přístupy, ač využívá i nadsmyslová pozorování.

Podívejme se blíže na anthroposofické náhledy na onemocnění. Člověk a svět je zde považován za výtvar či projev Ducha, proto anthroposofii také říkáme duchovní věda, přičemž i metoda pozorování o poznávání vyžaduje příslušnou duchovní průpravu. Je to zcela určitý velmi jemný způsob nazírání na člověka, na kosmický organismus a hmotný svět. Ostrý a jasný vhled do zkoumaných oblastí zde vede až k podstatě zkoumaného jevu, oblasti či problematice, k jejich kořenům o souvislostem. Proto předmět zkoumání postihuje hlouběji o komplexněji než běžné vědní disciplíny. Nepotřebuje tudíž žádné mlhavé praktiky jako virguli, automatické vedení ruky, channeling apod. Není náboženstvím ani filosofií, spíše vychází z nově objevených hlubin křesťanství. Rudolf Steiner, který anthroposofii zpřístupnil, se přirovnává pouze k horskému vůdci, který jen razí cestu, upozorňuje na krásy hor, ale šlapat, rozhlížet se a poznávat už musí každý sám.

HIV AIDS, symptom morálního onemocnění společnosti

AIDS je jednou z novodobých chorob, které R. Steiner předpověděl a charakterizoval téměř před stoletím. Je náhodné, že je dnes ve světě tolik případů oslabení imunity? Jak to, že tento virus dříve neškodil a škodí až dnes? A dnes je zase spousta virů, které zatím neškodí, ale budou škodit později. Proč? Co činí člověka otevřeným k onemocnění AIDS? Odpověď na tyto otázky ve smyslu poznání duchovní vědy vyslovila představitelka současné anthroposofické medicíny dr. Michaela Glöcker ve své přednášce v pražském Planetáriu. Tvrdí, že "postižení virem HIV jsou jen nositeli symptomu morálního onemocnění celé společnosti, nikoliv jen vlastními viníky". Jde zde o určitou dispozici, která patří k vědomí určitého člověka, přičemž možnost onemocnět máme všichni "vlivem určitého způsobu myšlení dnešního světa". Vznik a šíření AIDS na fyzické úrovni popisuje známým způsobem medicína. Má však, jako všechny nemoci, svůj kořen v oblasti našeho myšlení, postojů, charakteru... A konkrétně? AIDS vzniká v důsledku sílící převahy egoismu v dnešním světě. Je to takto: zatímco tělo má ve své povaze, ba určení přirozeně sobecké chování (neustálý příjem a spotřebu potravy a kyslíku), duše má mít naopak, podle svého určení, převahu altruismu - zájmu o svět, otevřenosti. Tím je fyzicko-duševní organismus v rovnováze. Co se však děje, používá-li lidstvo duše stále více jen ve svůj prospěch, tedy egoisticky? Jaký je důsledek toho, že myšlení, které má být altruistické, sociálně vstřícné, se stává egoistickým? K udržení rovnováhy egoismu a altruismu v organismu se musí stávat altruistickým naše tělo, chybí-li altruismus duši. Tělo se pak stává nepřirozeně altruistickým, jaksi "sociálním", otevřeným navenek, jako protiváha k tomu, co se děje v našem vědomí. Místo toho, aby tělo odpuzovalo vše cizorodé, při AIDS vše cizorodé přijímá: ztratilo imunitu. Normálně je v rovnováze vše altruistické (myšlení, cítění) a vše egoistické (tělo). Obrátí-li se tento poměr, dochází

k onemocnění AIDS. Altruismus se objevuje ve fyzické složce člověka, když se jej nedostává duši. Organismus se vzdává imunity, vstřebává do sebe vše, co se kolem objevuje. Zbytnění duše egoismem se vyrovnává destrukcí imunity těla. Pokud AIDS způsobí smrt cestou nádoru, nemoc často kulminuje smrtí v tom momentě, kdy se nádor rozpadá a dochází v podstatě k vykrvácení - jakoby i krev se chtěla neegoisticky rozlít do světa. Obraz nemoci AIDS tudíž vypovídá, že se organismus vzdává sama sebe, že se odevzdává světu. Jednotlivé orgány v zánětlivých procesech poškozují celý organismus. Nevzdáváme-li se sami sebe ve prospěch světa v naší duši, činí to tělo.

Tzv. sociální nemoci

Lékem lidstva by zde bylo dopracovávat se vzdání se egoismu úsilím o nesobeckost. Pravda, lékaři mohou časem snad nalézt vnější lék i na AIDS, ale pak se objeví zase jiná pandemie. Chápeme, proč dr. Steiner kladl lékařům na srdce vidět každou nemoc jako určitý duševně duchovní úkol, který má lidstvo před sebou. Nemoc usiluje, aby se lidstvo naučilo něčemu, čemu by se jinak naučit nemohlo. Tzv. sociální nemoci jsou ty, kterými nemocný nepřímo pomáhá svému okolí, aby procitlo k naplnění určitých úkolů, uvědomění si určitých kvalit lidství. AIDS je taková sociální nemoc. Nemocní ji mají nejen za sebe, ale i místo mnohých z nás či za nás, abychom procitli a probudili v sobě nezištnost. Naše pyšná civilizace je proniknuta egoismem a pohromy vznikající v přírodě jsou důsledkem sobeckosti lidí. Mnozí procitnou, až když onemocní jejich blízcí nebo oni sami. Tím, že se AIDS stále více vyskytuje i v heterosexuálních vztazích, je i poselstvím lidstvu k obnovení odvěké a ničím nenahraditelné partnerské věrnosti, která je právě nyní tolik porušována a kterou hrozba nákazy virem HIV staví před lidstvo jako nutnost.

Půdou pro arteriosklerózu je pohodlné přebírání prefabrikovaných myšlenek

Spolupracovnice dr. Steinera, anthroposofka MUDr. Ita Wegman se zabývala mj. podstatou a přemáháním kornatění tepen. Vidí věc opačně než materiální věda: Co považujeme za následek arteriosklerózy, totiž ztrnulé, těžkopádné myšlení, je (kromě nesprávné výživy) právě její příčinou. Naše zmechanizovaná doba podporuje zkostnatělé, strnulé myšlení například nesčetnými hesly, slogany, myšlenkovými šablonami a klišé, frázemi, konvencemi a davovým myšlením bez individuálního tvůrčího uvažování. Ve všem pohodlně spoléháme na prefabrikované názory. Čím větší řinčení a mentální halas, tím jsou pro nás důvěryhodnější. To je spolehlivé podhoubí pro arteriosklerózu. Ostatně, i náplň stravování, která k ní též vede, je netvůrčí, těžká, přejímaná bezmyšlenkovitě a nenápaditě, bez pestrosti a vynalézavosti. O mechanickém přejídání, které též souvisí s egoistickou zvykovostí, není nutno se šířit.

Proč kornatění cév zachvacuje více muže

Vyplývá to z jejich pracovního zaměření a přístupu k němu. Arterioskleróza, rozšířená dnes nejen chybnými stravovacími návyky, má být výzvou k rozvíjení mravní fantazie a teplého, ze srdce plynoucího myšlení. To je poněkud vyvinutější u žen, protože ho používají při péči o děti. Je-li starší člověk silněji ohrožen vápenatěním cév, musí proti tomu postavit žár trvalého mravního naladění, mravní fantazie a vřelost opravdové moudrosti, v níž tepe a žije teplo srdce. Dr. Steiner k tomu říká: "V podstatě je lidský život oprávněn jen tím, že přinášíme svoje myšlenky do služeb dobra a krásna a dáváme svou rozumovou činnost pronikat pravou krví srdce božsky duchovního života, dáváme ji pronikat mravními podněty".

Mějme úctu k utrpení druhých

Oni už si to své totiž prožívají, a nikdo nevíme, zda totéž nás teprve nečeká. Přesto lépe porozumíme životu, uvědomíme-li si, že některé choroby mají původ i v dávné minulosti jedinců. Někteří jednotlivci nadaní jasnovidem popisují původ řady chorob v konkrétních chybách. Například srdeční vady, nemoci jater a krve vznikají nejčastěji zneužitím lásky k sobeckým účelům a cynismem v citové oblasti. Neřestným používáním a prožíváním sexuality, žárlivostí, nesnášenlivostí a častým hněvem se poškozují plicní orgány, povstává tuberkulóza plic a choroby žlučových cest. Ledvinové a žaludeční choroby mívají prapříčinu hlavně v nezřízeném labužnictví, nestřídmosti a vůbec neukázněnosti v citech. Pyšným zneužíváním rozumových sil k vědomému zlu většinou povstává šílenství, i když jeho příčin může být víc. Rovněž tak slavomam a krvelačná útočnost plodí slabomyslnost. Ty, kteří zneužili rozumových schopností ve válkách, čeká rovněž duševní i tělesné postižení (i když mentální postižení může být i dobrovolnou nekarmickou obětí). Válečníci budou více inkarnací trpět, až napraví zlo, které vyvolali. Nakonec, při posledním vtělení odpykávajícím válečnou karmu, se často zrozzují jako zruční chirurgové, aby ocelí, kterou ničili životy (např. mečem), lidi k životu a zdraví navraceli (např. skalpelem). Zneužitím sexuality k osobním materiálním výhodám, k bohatství a nadvládě nad lidmi nastává neschopnost pohlavních orgánů a jejich zatížení rakovinou, nádory a nakažlivými nemocemi. Rakovina pohlavních orgánů je i důsledkem dobrovolné prostituce apod. Pýcha, touha po ovládnutí druhých a bezohlednost s jejich bolestmi plodí rovněž slabomyslnost, různé tělesné vady a zmrzačení. Bývalí přestupníci zákona, zloději, vrazi apod. po nejtěžších zdravotních neštěstích mají v dalších inkarnacích touhu napravit své prohřešky i bděním nad dodržováním práva a spravedlnosti a stávají se z nich policisté, soudci či kontroloři. I když každý trpíme za "něco", je naším úkolem se v těžkostech vzájemně podporovat a soucítit, nikoliv se stavět nad trpící s poukazem na boží mlýny. Čím víc přejeme "boží mlýny" druhým, tím tvrdší bude i jejich dopad na nás. A naopak.

Nejsme bezmocnými otroky své minulosti, ale i pány své budoucnosti

Když člověk vyvinul například pýchu a samolibost, může ji rozpustit pokorou, tolerancí a dobrotou ještě dřív, než přijde vyrovnání. Může činy dokázat, že přestal být pyšný, a "odplata" se rozplyne, ztratí odůvodnění. Můžeme vyrovnávat protilehlými dobrými city a činy nesprávnosti, jimiž jsme se prohřešili, a tak omezíme rozrůstání nemocí, které kotví v určité vlastnosti. Tomu se říká "pálení karmy", nejsou v tom žádné čáry ani figle, ale zas jen poctivá práce na sobě. Prozřetelnost donucuje člověka k vyrovnání postavením do nepříznivého, zatíženého okolí, do bídy, utrpení, křivd či špatných sociálních poměrů, kde pýcha, marnivost a jiné nectnosti jsou dušeny nedostatkem příležitosti. Tak všechny sklony k tuberkulóze a venerickým chorobám může člověk vyrovnávat mravní očištěnou, vnitřní láskou, dobrými skutky a střídmostí v sexuální oblasti, tedy právě těmi silami, jejichž nedodržováním nemoci povstaly. A jsme u podstaty léčení mravními silami. Nejsou k tomu nutné žádné návraty do minula, protože dobro je dobrem, činíme-li ho z lásky k němu a všude, kde to lze, ne z kalkulace, že se chceme mít sami dobře. Prakořen chorob v kvalitě naší duše znali či tušili již naši předkové. Ba, víme jistě všichni, kdo řekl svému pacientu po uzdravení "Jdi a nehřeš více". Je tím jasně naznačeno, že původcem nemoci je hřích (i když se nám toto slovo jaksi vytratilo ze slovníku, asi proto, že je nepohodlné). V obecnější rovině popisuje tyto zákonitosti i Bô Yin ve své poeticko-filosofické Knize o štěstí, která u nás řadu let kolovala v samizdatových opisech. Ocitujme si některé pasáže:

"Zákony Ducha se nedají obcházet jako zákony pozemské nebo libovolně vykládat ve svůj prospěch, a také nenajdeš obhájce, který by tě chránil před následky tvého jednání. Musíš do písmene zaplatit vše, čím ses kdy vůči druhému člověku provinil a neunikneš zákonu, dokud nesplatíš poslední haléř". Organismus Veškerenstva sice musí neúprosně dobývat na všech svých členech každou pohledávku, ale také se automaticky musí podřídít jinému zákonu, který mu zakazuje vymáhat pokutu již od chvíle, kdy jsi v sobě vážně probudil vůli vyrovnat dluh a trvale pociťuješ tento závazek i když ti zatím okolnosti nedovolují vyrovnat dluh celý. Záleží na tobě, budeš-li chtít tento zákon sledovat i dále v jeho rozmanitém větvení v každodenním životě. Chceš-li se stát tvůrcem svého štěstí, objevíš brzy, že snad daleko největší díl tvého vytouženého štěstí je těsně spjat se vztahy tvého JÁ k veškerému TY. Můžeš se sice skrýt před jednotlivým TY, ale organismu lidského veškerenstva neujde nikdy nic, co se v tobě děje, a dříve nebo později v zákonitěm čase poneseš s automatickou jistotou následky svého jednání. Jestliže nesnášíš, když tě jiní prosí, a přesto sám prosíš, jestliže jsi nepřístupný vysvětlování a přesto sám používáš násilí, pak získáš určitě něco, zač, jak se domníváš, není nutno zaplatit kupní cenu, ale tady se mýlíš. Zákony Ducha se nedají libovolně obcházet. Neuchováš si ani vlastní zdraví bez trvalé, neustále vštěpované myšlenky na zdraví, krásu a sílu, a naopak budeš svými myšlenkami působit na druhé jako ohnisko nákazy, nedokážeš-li, přemílaje ve své duši své neduhy, myslet na nic jiného než na nemoc. Obávej se ustavičně nějakých nesnází, a zcela určitě se ti bude lepit smůla na paty. Potká-li tě nehoda, dívej se na ni jako na bouřku, která tě zastihla na výletě, a můžeš si být jistý, že tě nehody budou potkávat stále vzácněji a vzácněji."

Karel Funk